«6D030100 - Құқықтану» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынылған Умбетов Мадияр Нурдавлетовичтің «Қазақстан Республикасындағы адвокат-қорғаушының құқықтық мәртебесінің реттелу мәселелері» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми рецензенттің

СЫН-ПІКІРІ

р/н №	Критерийлер	Критерийлер сәйкестігі	Ресми рецензенттің ұстанымы
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі); 2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы) 3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)	Умбетов Мадияр Нурдавлетовичтің «Қазақстан Республикасындағы адвокат-қорғаушының құқықтық мәртебесінің реттелу мәселелері» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы «Құқықтық саясат Тұжырымдамасына» негізделеді. Диссертациялық жұмыс сонымен қатар Қазақстан Президентінің 2023 жылғы «Әділетті Қазақстанның экономикалық бағдары» жолдауына сәйкес келеді.
2.	Ғылымға маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін **қосады**/қоспайды, ал оның маңыздылығы	Диссертациялық жұмыс ғылымға елеулі үлес қосады. Ізденуші адвокат қорғаушының құқықтық жағдайы, қылмыстық істерге қатысуына байланысты ұлттық заңнамаларды, құқыққолдану негіздерін, тәжірибелік

		ашылған/ашылмаған.	дағдыларын бірізділікпен талдай отырып, аталған мәселені ғылыми теориялық меңгеруге, түсінуге айтарлықтай үлес қосады. Диссертацилық жұмыста қылмыстық іс жүргізу мен сот тергеуіне адвокаттың қатысуының негізгі мәселелері және теория мен тәжірибе ұштастығы мен алшақтығы зерттеліпнегізгі мәселелері мен кемшіліктері қарастырылып, қорытындылар мен тұжырымдар жасалған, бұл дссертацияның зерттеудің теориялық және тәжірибелік құндылығы туралы негіздеуге мүмкіндік береді. Жұмыстың маңыздығы толықтай ашылған. Диссертациялық зерттеудің маңыздылығы адвокат қорғаушының қоғамдағы ролі, соңғы аты шулы қылмыстық істер бойынша адвокат қорғаушы ролі, қоғам пікірін талдау негізінде қорытындылауы және заңнамаларға ұсыныстар жасауы оң пікір қалдырады. Ізденуші осындай мәселелердің маңыздылығын талдай отырып, адвокат қорғаушының мәртебесін және жалпы Қазақстанда адвокатура институының дамуына үлес қосатын және адвокат-қорғаушының қылмыстық процесске қатысу жағдайында олардың құқықтық қолдаудың заңмен бекітілуінің тетіктерін ұсынады, автордың ұсынған диссертация заң ғылымын қазіргі заманғы талаптар мен халықаралық стандарттарға сәйкес қолданыстағы заңнамаларға өзгерістер толықтыруларды нақты ұсынған зерттеу нәтижесі.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: **1) жоғары;** 2) орташа; 3) төмен;	Диссертацияны бағалай отырып оның жазу деңгейі жоғары деп бағалаймыз. Автор тақырыпты терең меңгергендігін көрсеткен, эмпирикалық материалдың жеткілікті көлемін, заңнамалық актілерді, сот тәжірибесін

		4) өзі жазбаған	және осы саладағы ғылыми еңбектерді дербес зерттеген, нәтижелер ұсынған. Жұмыс автордың дербес, аяқталған және адвокат-қорғаушының мәртебесін жаңаша зерттеуге қажетті ғылыми әдістерді қолдануымен ерекшеленеді. Материал түсінікті және қол жетімді, автор зерттеуде тәуелсіздік пен шығармашылықтың жоғары деңгейін көрсеткен. Диссертацияның жалпы әсері оң, автордың ғылыми көзқарасы, таңдап алынған тақырыпты терең түсінуі жұмысты оқырман үшін тартымды және құнды етеді.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: 1) **негізделген;** 2) жартылай негізделген; 3) негізделмеген.	Диссертацияның өзектілігі негізделген және күмән тудырмайды. Автор адвокат – қорғаушының қылмыстық істі қарау кезіндегі мәртебесінің қоғамда маңызының өскенін және қылмыстық процесс қатысушы ретінде оның мәртебесін күшейту мәселелері негізінде жалпы осы мәселлерді құқықтық реттейтін заңнама саясатына сәйкес етеді. Диссертация тақырыптың өзектілігін негіздейтін және адвокат-қорғаушының құқықтық мәртебесін көтерудің қажетттіліктерін анықтайтын және соған сәйке нақты тұжырымдалған терең және дәлелді талдау болып табылады.
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды 1) **айқындайды;** 2) жартылай айқындайды; 3) айқындамайды	Ұсынылған диссертацияның мазмұны логикалық байланыста құрылған және зерттеудің жарияланған тақырыбын нақты айқындайды, тақырыптың зерттелу реті, сапасы мен ішкі тұтастығының байланыстылығын көрсетеді және ол негізгі көрсеткіштерінің бірі. Ізденуші автор адвокат-қорғаушының басқа қатысушылардан ерекшелігін көрсететін құқықтық мәртебесін анықтайтын негізгі құқықтық аспектілерін жан жақты қарастырған.

			Автор «адвокатура» түсінігін, адвокатура қызметінің қалыптасуының тарихи даму сатыларын, алыс жақын шет мемелкеттердің заңнамаларымен салыстыра отырып, ұғымын және оның тарихи аспектілерін, басқа қолданыстағы заңнамаларды талдап, мемлекеттердің заңнамасымен салыстыру нәтижесінде құқықтық реттеудегі ақтаңдақтар мен мәселелерді терең зерттеу нәтижесін жасаған. Диссертацияның тиянақты орындалуы таңдап алынған тақырыптың мазмұны мен тақырыбына сәйкес келетін бөлімдердің толық ашылуы аталған институттың құқықтық дамуына елеулі үлес қосатындығы күмән туғызбайды. Диссертациялық жұмыс аналитикалық тереңдік пен тәжірибелік бағыттылықтың жоғары деңгейін көрсетеді. Осы жұмыс нәтижесі заңгерлер, құқық қолданушылар, заң шығарушылар үшін маңызды құрал.
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: 1) **сәйкес келеді;** 2) жартылай сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді	Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді. Қарастырылып отырған диссертацияда автор жұмыс тақырыбымен тікелей байланысты зерттеу мақсатын нақты тұжырымдайды.Диссертацияда қойылған міндеттер нақты және қойылған мақсатты жан-жақты шешуге бағытталған.Жалпы, диссертацияның мақсаты мен міндеттері оның тақырыбымен тығыз байланысты. Қойылып отырған мәселенің мәнін зерттеу, анықтаманы нақтылау, жүйелеу, талдау, толықтыру, негіздеу жүйелі көзқарастың көрсеткіші. Бұл авторға адвокат қорғаушы мәртебесін нақтылауға, заңнамаларды жетілдіруге әсері бар ұсыныстар жасауға мүмкіндік берді.
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық	Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық тұрғыда толық байланысқан. Диссертациялық

	байланысқан: 1) **толық байланысқан;** 2) жартылай байланысқан; 3) байланыс жоқ	жұмыс нормативтік сілтемелерден, белгілеулер мен қысқартулардан, кіріспеден, үш тараудан және қортындыдан, пайдаланылған әдебиеттер тізімінен тұрады. Әр тарау диссертация тақырыбымен тығыз байланысты және зерттелетін сұрақтарға толық негіздеме жасауға ықпал етеді. Диссертацияның барлық бөлімдері, құрылымы және құрылысы логикалық байланысты және қойылған мақсатқа жету және міндеттерді шешуге бағытталған ғылыми жұмыс.
	4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: 1) **сыни талдау бар;** 2) талдау жартылай жүргізілген; 3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген	Диссертацияда адвокат-қорғаушы мәртебесін анықтауға және оны құқықтық бекітуге, құқықтық реттеуді оңтайландыруға қатысты жаңа шешімдерді, қағидалар, әдістері анықтайды және ұсыныстар жасауға мүмкіндік береді. Негізгі ұсыныстар қолданыстағы тәсілдер мен тәжіриелерді мұқият сыни талдауға негізделген. Ізденуші қолданыстағы заңнаманың кемшіліктері, ақтаңдақтарын анықтап, ұсынылған жаңалықтарды дәлелді түрде негіздейді. Әрбір жаңадан ұсынылған жаңалықтардың адвокат-қорғаушы мәртебесін айыптау тарабымен тең дәрежеге көтеруді құқықтық қамтамасыз етуге әсерін негіздейді. Автор салыстырмалы әдісті ұсынылған шешімдердің заңдылығын және олардың заңның кемшіліктерді анықтап және сәйкесінше оны шеудің нақты жолдарын ұсынады.
лыми ашылдық нципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар жаңа болып табыла ма? 1) **толығымен жаңа;** 2) <u>жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);</u> 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып	Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар <u>толығымен жаңа</u> болып табылады. Диссертацияда автор құқық ғылымы үшін жаңалығы мен маңыздылығы бар ғылыми нәтижелер мен ережелерді ұсынады.

		табылады)	
.		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табылама? 1) **толығымен жаңа;** 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Диссертацияда автор заң ғылымы мен оның тәжірибесіне толыққанды жаңа үлес қосатын қортындыларды ұсынады. Автор қолданыстағы заңдар мен қылмыстық іс жүргізу заңнамаларындағы кемшіліктердің сот әділдігіне әсерін талдай отырып, заңнамаларды жақсартатын маңызды ұсыныстар жасады. Диссертацияның қортындылары адвокат қорғаушының мәртебесінің маңыздылығы және оны көтеруге қажетті жаңа құқықтық негіздер ұсынып, кемшіліктерді жою үшін қажетті тетіктерін ұсынады. Диссертация қортындыларының жаңалығы адвокат-қорғаушы мәртебесін көтерудің құқықтық тетіктеріне жеке авторлық көзқарастарын және жүзеге асырылуға мүмкін болатын ұсыныстарды ұсынады.
		5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? 1) **толығымен жаңа;** 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	Диссертациялық жұмыста көрініс тапқан техникалық,технологиялық,экономикалық немесе басқару шешімдері толығымен жаңа және негізделген. Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері мүлдем жаңа және негізделген.
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде **негізделген**/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары	Барлық қортындылар ғылыми тұрғыдан ауқымды дәлелдемелерге негізделген.

		боынша)	
7.	Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар	Әр қағидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет: 7.1 Қағидат дәлелденді ме? 1) **дәлелденді;** 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді 7.2 Тривиалды ма? 1) **ия;** 2) жоқ 7.3 Жаңа ма? 1) **ия;** 2) жоқ 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; 3) **кең** 7.5 Мақалада дәлелденген бе? 1) **ия;** 2) жоқ	**Нәтиже 1.** «Адвокатура» ұғымына авторлық түсінік берілді; 7.1 1) дәлелденді 7.2 2) жоқ 7.3 1) ия 7.4 3) кең 7.5 1) ия **Нәтиже 2.** Қорғаушының өкілеттіктерін заңнамалық тұрғыдан пысықтау қажеттілігі негізделеді; 7.1 1) дәлелденді 7.2 2) жоқ 7.3 1) ия 7.4 3) кең 7.5 1) ия **Нәтиже 3.** Теңдік пен бәсекелестік қағидатын сақтау үшін Конституцияға прокуратурамен ұқсастығы мен айырмашылығын ажырататын, адвокатура мәртебесін бекітетін жеке бапты енгізу ұсынылды; 7.1 1) дәлелденді 7.2 2) жоқ 7.3 1) ия 7.4 3) кең 7.5 1) ия **Нәтиже 4.** Мемлекетпен кепілдендірілген заң көмегін көрсету ақысына қатысты мәселені нақты бекітілген мөлшерін анықтауды ұсынылды; 7.1 1) дәлелденді

			7.2 2) жоқ 7.3 1) ия 7.4 3) кең 7.5 1) ия **Нәтиже 5.** Кездесулердің саны мен ұзақтығын шектемей, кез келген уақытта адвокаттың өз қорғаушысына кідіріссіз қол жеткізу құқығын бекіту ұсынылды; 7.1 1) дәлелденді 7.2 2) жоқ 7.3 1) ия 7.4 3) кең 7.5 1) ия **Нәтиже 6.** Адвокаттық сауалдарды жіберу және орындау рәсімін реттеу, оның ішінде адвокаттық сауалға жауап беру мерзімін қысқарту, сондай-ақ адвокаттарға материалдардан бас тартқаны немесе ұсынбағаны үшін жауапкершілікке тартылатын адамдардың санатын кеңейту ұсынылады. 7.1 1) дәлелденді 7.2 2) жоқ 7.3 1) ия 7.4 3) кең 7.5 1) ия
8.	Дәйектілік принципі Дереккөздермен	8.1 Әдістеменің таңдауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған **1) ия;** 2) жоқ	Иә. Әдістемені таңдау негізделген және жеткілікті егжей тегжейлі диссертациялық жұмыста сипатталған.

	ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: 1) **ия;** 2) жоқ	Диссертациялық жұмыстың нәтижелері қазіргі заманғы ғылыми әдістерді қолдану зерттеу және өңдеу және түсіндіру әдістері компьютерлік технологияларды қолдана отырып мәліметтер алуды пайдалана отырып алынға.
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): 1) ия; 2) **жоқ**	жоқ
		8.4Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен **расталған** / ішінара расталған / расталмаған	Зерттеу барысында келтірілген маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтеме жасау арқылы **расталған.** Пайдаланған әдебиеттердің тізімінде диссертациялық жұмыстың маңызды мәліметтерін растайтын көптеген сенімді деректерімен тиісті ғылыми әдебиеттер қарастырылған. Маңызды мәлімдемелер сілтемелермен расталадыөзекті және сенімді ғылыми әдебиеттер.

		8.5Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға **жеткілікті**/жеткіліксіз	Диссертацияда пайдаланылған әдебиеттер тізімі жан-жақты әдеби шолу жасау үшін **жеткілікті.** Диссертациялық зерттеудѐ ғылыми әдебиеттер, оқулықтар,ғылыми мақалалар жеткілікті дәрежеде қамтылған.Ізденуші зерттеу тақырыбы бойынша жан-жақты зерттеулер жүргізу үшін көлемді ғылыми әдебиеттерге ғылыми шолу жасап,132 дереккөз пайдаланған.
9	Практикалық құндылық принципі	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар: 1) **ия;** 2) жоқ	Диссертация адвокат-қорғаушының мәртебесін терең талдай отырып, оны құқықтық қамтамасыз етуді теориялық зерттеуде маңызды орын алады. Жұмыстың теориялық маңыздылығы заңнаманы және процесстік аспектілерді зерттеуге кешенді көзқараста, сондай-ақ адвокат-қорғаушының мәртебесіне жаңа тұжырымдамылық көзқарасты әзірлеуде көрінеді. Автор қолданыстағы теориялық тәсілдерді жүйелеп қана қоймай, сонымен қатар, адвокат мәртебесін құқықтық реттеудің жаңа қағидалары мен әдістерін ұсына отырып, өз үлесін қосады. Диссертацияның теориялық маңызы бар.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: 1) ия; 2) жоқ	Диссертациялық зерттеу теориялық және практикалық маңыздылығын көрсеткен. Диссертацияның практикалық маңызы бар және қолдану ықтималдығы жоғары тәжірибеде алынған нәтижелер.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады? 1) **толығымен жаңа;** 2) жартылай жаңа (25-75% жаңа	Практикалық ұсыныстар толығымен жаңа болып табылады. Олардың апробациялануы автордың ғылыми мақалаларының жариялануымен расталады.

		болып табылады); 3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) **жоғары;** 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Диссертациялық зерттеу сапалы ғылыми жұмыстың маңызды аспектілерінің бірі болып табылатын академиялық жазудың жоғары деңгейін көрсетеді. Академиялық жазу сапасы жоғары

Умбетов Мадияр Нурдавлетович “6D030100 - Құқықтану” білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін іздену үшін ұсынылған «Қазақстан Республикасындағы адвокат-қорғаушының құқықтық мәртебесінің реттелу мәселелері» атты диссертациясына оң пікірімді бере отырып, философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.

Ресми рецензент:
заң ғылымдарының кандидаты,
«Тұран» университетінің
«Құқықтану және халықаралық құқық»
кафедрасының меңгерушісі **Н.А. Алдабергенова**

КЕҢСЕ